

**Operační program
Jan Amos Komenský**

INSPIROMAT 2

PŘÍKLADY REALIZACE AKTIVIT MAP

výzvy č. 02_23_017 Akční plánování v území – MAP

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

**OPJAK.cz
MSMT.cz**

1. PRACOVNÍ SKUPINY

1.1. PRACOVNÍ SKUPINA PRO PODPORU MODERNÍCH DIDAKTICKÝCH FOREM VEDOUČÍCH K ROZVOJI KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ (PODAKTIVITA 3.4)

Tato PS se zaměří především na koordinaci aktivit škol a vzdělávacích zařízení a sdílení zkušeností při plánování aktivit spolupráce. Pro posun v rozvoji klíčových kompetencí je třeba, aby MAP naplánoval aktivity a procesy, které se v místě udrží. Spolupráce škol navzájem

a spolupráce s dalšími vzdělávacími zařízeními je přitom základem úspěchu.

Členové PS budou diskutovat, sdílet své zkušenosti, plánovat společný postup a zabývat se:

- podporou využívání moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí,
- podporou žáků s potřebou podpůrných opatření,
- podporou nadaných žáků,
- podporou rozvoje potenciálu dětí a žáků mimo školní vyučování, např. prostřednictvím neformálního vzdělávání (tematicky zaměřené kroužky, kluby, kurzy, letní školy...) nebo pře-nosem zkušeností s moderními didaktickými formami mezi školami a mimoškolními vzdělávacími institucemi včetně využití mentorů a koučů z mimoškolních vzdělávacích institucí ve školách či využití učitelů jako mentorů a koučů pro mimoškolní vzdělávání. Školská zařízení a mimoškolní vzdělávací a kulturní centra mohou poskytovat programy rozvíjející klíčové kompetence – formou přednášek, pomocí interaktivních výukových programů, workshopů a praktických cvičení s využitím moderních didaktických forem, a to podle zaměření příslušného centra,
- vyhodnocením přínosu různých forem podpory pro vzdělávací výsledky žáků (např. aktivit realizovaných ve školách v rámci projektů šablon),
- novými/moderními didaktickými formami, které vedou k rozvoji klíčových kompetencí a vyhodnocením jejich vlivu na zlepšování výsledků žáků. Mohou být navrženy aktivity pro vzájemnou spolupráci škol, zapojení dalších vzdělávacích zařízení, které umožní vedení škol, učitelům, ostatním vzdělávatelům a rodičům společně se informovat o nových metodách didaktických formách,
- podporou učitelů, využitím nových strategií plánování výuky a posilování vnitřní motivace učitelů;
- zajištěním kontinuity v podpoře a uplatňování moderních didaktických forem od MŠ přes 1. stupeň až ke 2. stupni ZŠ.

Je žádoucí přizvat k jednání PS odborníka na vzdělávání dětí s potřebou podpůrných opatření, např. zkušeného učitele či speciálního pedagoga ze školy speciální nebo z jiné poradenské organizace věnující se dětem a žákům se SVP nebo pracovníka PPP/SPC nebo certifikovaného lektora.

Do činnosti PS by se měl zapojit i minimálně jeden odborník / místní lídr pro oblast podpory digitálních kompetencí a začleňování ICT do procesu vzdělávání.

1.2. PRACOVNÍ SKUPINA PRO ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI (PODAKTIVITA 3.5)

Obsahem práce PS pro rovné příležitosti může být také iniciování a podpora spolupráce vzdělávacích, sociálních a zdravotnických služeb v zájmu dítěte/žáka. V rámci PS se mohou setkávat zástupci i dalších institucí a organizací ze systému vzdělávacího, sociálního a zdravotního za účelem společné-ho plánování vzájemné spolupráce na podporu žáků s potřebou podpůrných opatření při řešení různých situací nebo pro vytváření komplexního systému péče o rodinu a děti. Může jít i o spolupráci organizací neformálního vzdělávání, sociálních služeb, případně OSPOD. Spolupráce může samozřejmě zahrnovat

i další aktéry, jako například rodiče nebo děti a žáky. Vhodné jsou i společné neformální a společenské aktivity zajímavé pro všechny, při kterých dochází k vzájemnému navazování vztahů mezi sektory.

PS pro rovné příležitosti může mít vytvořeny pracovní podskupiny.

1.3. PRACOVNÍ SKUPINY PRO DALŠÍ TÉMATA (PODAKTIVITA 3.6)

Z **volitelných** témat, jejichž výběr se odvíjí od identifikovaných potřeb území, může vycházet zaměření i dalších PS:

- rozvoj podnikavosti, iniciativy a kreativity dětí a žáků,
- rozvoj kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání,
- výchova k udržitelnému rozvoji – zahrnuje EVVO, rozvoj sociálních a občanských kompetencí dětí a žáků, rozvoj kulturního povědomí a vyjádření dětí a žáků (příjemce může zvolit jen některou z částí, které se bude věnovat),
- mediální gramotnost,
- rozvoj kompetencí dětí a žáků pro aktivní používání cizího jazyka, zapojování rodilých mluvčích – inspirace oceněnými projekty Evropské jazykové ceny LABEL¹,
- rozvoj českého jazyka u dětí a žáků s jeho nedostatečnou znalostí,
- rozvoj vztahu k místu, kde děti a žáci žijí, mezigenerační soužití,
- wellbeing (duševní zdraví dětí, žáků a pedagogů).

Pokud se MAP zaměří na jakékoli z těchto témat, vždy musí zároveň uplatnit takové přístupy ve vzdělávání, aby byly děti a žáci podporovány tak, aby zažily úspěch. Do všech témat doporučujeme promítnout téma rozvoje digitální gramotnosti a infromatického myšlení.

Obsahem PS může mimo jiné být:

- plánování aktivit pro smysluplné trávení volného času, prázdnin, zapojování a rozvoj mimoškolních zdrojů a prostředí pro vzdělávání dětí a žáků,
- plánování programů neformálního a zájmového vzdělávání rozšiřujících nabídku vzdělávání pro rozvoj kompetencí dětí a žáků o oblasti vědy a technologií – polytechnické vzdělávání, digitální kompetence, aktivní používání cizího jazyka, podnikavost a iniciativa dětí a žáků, kulturní povědomí a vyjádření dětí a žáků.

Tyto pracovní skupiny mohou také připravovat a plánovat aktivity, kterou budou realizovány jako implementační aktivity.

Příklady takových aktivit:

- Tematická a neformální setkávání ředitelů a zástupců zřizovatelů škol:
 - ke zlepšení řízení škol, hodnocení kvality vzdělávání, strategické plány rozvoje škol, aktivity pro vzdělávání podporující pedagogické vedení škol. Cílem je podpora budování kapacit pro pedagogický leadership, koncepční rozvoj škol a spolupráce základních a mateřských škol se zřizovateli, rodiči a ostatními organizacemi ve vzdělávání,
 - neformální setkání a společenské akce pro posilování vazeb napříč různými institucemi.
- Společná setkávání s dalšími institucemi, rodinami, poskytovateli neformálního a zájmového vzdělávání:

¹ www.dzs.cz/program/evropska-jazykova-cena-label

- informační a vzdělávací akce.
- Vzdělávání nepedagogických pracovníků pro překonávání předsudků a vytváření bezpečného a akceptujícího prostředí ve škole pro všechny děti bez rozdílu.
- Spolupráce s pedagogickými fakultami a ostatními institucemi připravujícími budoucí učitele, např.:
 - vzájemná výměna zkušeností, příprava spolupráce v tzv. společenství praxe,
 - plánování aktivit pro rozvoj praktické přípravy budoucích pedagogických pracovníků nejen přímo ve školách, ale i v dalších organizacích, které pracují s žáky se speciálně vzdělávacími potřebami. Tyto aktivity mohou být v rámci MAP plánovány společně s pedagogickými fakultami.
- Sdílení praktických zkušeností mezi jednotlivci z oblasti vzdělávání, např. formou stáží, mentoringu, hospitací, stínování ve školách i mimoškolních institucích.
- Společné vzdělávání vedení mateřských škol a pedagogických pracovníků.
- Sdílení zkušeností mezi mateřskými školami a nízkoprahovými (neformálními) zařízeními před vstupem do školy.
- Návštěva škol a vzdělávacích zařízení, kde je inkluzivní vzdělávání již zavedenou praxí, a to jak v rámci MAP, tak mimo území, např. v jiném kraji.
- Příprava obsahu spolupráce pro budoucí využití šablon, které učitelům umožní dlouhodobé vzdělávání, společné plánování a reflektování výuky a realizaci aktivit mimo vyučování.

2. SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI PROJEKTY

2.1. SPOLUPRÁCE S PROJEKTEM IDZ/KRAJEM (PODAKTIVITA 3.9)

V rámci výzvy č. 02_23_18 Akční plánování v území (APU – IDZ) jsou připravovány a následně realizovány projekty implementující dlouhodobé záměry krajů na období 2023-2027 a to zejména aktivity pro SŠ/VOŠ/konzervatoře – aktivity spolupráce mezi školami. Zahrnovat ovšem mohou i aktivity spolupráce mezi všemi typy škol v daných oblastech v daných tématech. Podaktivita umožňuje výměnu informací, spolupráci při přípravě a zpracování IDZ, plánování společných aktivit v rámci budoucí implementace projektu IDZ, popř. i MAP apod.

MAP v rámci zpracovávání dokumentace MAP často identifikují jako potřebné aktivity spolupráce se SŠ/VOŠ/konzervatořemi, které daný MAP nemůže z různých důvodů v rámci svých možností realizovat. Také jsou v některých případech v MAP identifikovány jako potřebné aktivity spolupráce ZŠ (MŠ) napříč území kraje (dva a více MAP), které může zastřešit projekt IDZ a propojit je se souvisejícími aktivitami SŠ/VOŠ/konzervatoří. Aby mohly být tyto aktivity spolupráce do projektů IDZ naplánovány a zařazeny, je nutné zmapovat zájem území – typy aktivit, zájem konkrétních ZŠ (MŠ) o zapojení do těchto aktivit apod. Realizační tým (RT) IDZ ale nemají většinou informace o případném zájmu konkrétních ZŠ (MŠ) se do takových aktivit zapojit a také je třeba vzájemně plánovat a koordinovat aktivity IDZ a MAP.

Na základě těchto informací může MAP kvalifikovaně plánovat aktivity na svém území, včetně zapojení do implementačních aktivit projektu IDZ, a hledat zdroje financování pro aktivity, které nebudou realizovány v IDZ a MAP.

Úzká spolupráce mezi MAP a projekty IDZ se předpokládá především v oblasti implementace aktivit souvisejících s tématem kariérové poradenství, které bude zajištěno pouze v rámci projektů výzvy APU – IDZ, nikoli v rámci projektů MAP.

Mimo spolupráce s projekty IDZ bude RT MAP v případě potřeby předávat kraji informace o investicích do infrastruktury, které může kraj využít jednak při plánování krajských investic do infrastruktury (jaké jsou potřebné v návaznosti na ty, které jsou budovány v MAP) a jednak pro případnou další komunikaci s konkrétními MAP v souvislosti s možným využitím těchto infrastruktur pro aktivity spolupráce mezi SŠ/VOŠ/konzervatoří a ZŠ (MŠ) v projektech IDZ. To samozřejmě platí i obráceně – tyto informace z kraje mohou MAP využít pro plánování investic do infrastruktury v MAP, včetně případných možností využití krajských infrastruktur pro potřeby MAP

2.2. SPOLUPRÁCE S IPS (PODAKTIVITA 3.10)

RT MAP najdou informace o realizovaných IPs zde:

[Projekty OP JAK - edu.cz](https://projekty.op.jak-edu.cz)

Doporučení pro konkrétní nastavení a praktickou spolupráci projektů naleznete v Inspiromatu 10.

3. AKTIVITA 4 - IMPLEMENTACE AKČNÍCH PLÁNŮ

Níže uvádíme cíle, metody, formy a zásady realizace aktivity 4. Příklady realizace podpory zavádění moderních didaktických forem a konkrétních materiálů vytvořených v OP VVV včetně odkazů na tyto volně přístupné materiály naleznete v Inspiromatu 10.

Upozorňujeme, že musí být respektováno pravidlo, že nelze podpořit shodné aktivity realizované pro stejnou konkrétní cílovou skupinu, které jsou podpořeny z jiných veřejných prostředků, např. z jiných projektů nebo z rozvojových a dotačních titulů. Tj. aktivity pro stejnou konkrétní cílovou skupinu mohou být podpořeny v tomto projektu pouze v případě, že na ně příjemce nebo zapojené subjekty nečerpají podporu např. z výzev na zjednodušené projekty, projektů IDZ, dotačních a rozvojových programů MŠMT apod. To znamená, že je nutné, aby např. stejný pedagogický pracovník neabsolvoval stejný vzdělávací kurz vícekrát. Důvodem je zamezení možných překryvů a hrozícího rizika dvojího financování aktivit.

Implementace znamená realizaci naplánovaných aktivit.

Teď to, co jste si naplánovali v MAP a co může být podpořeno z finančních prostředků OP JAK, prostě udělejte. V aktivitě 4 Implementace akčních plánů je možné v území MAP realizovat předem naplánované společné aktivity v povinných a volitelných tématech (samozřejmě v případě, že jsou v souladu se SR MAP do r. 2025 a akčními plány na roky 2023-2025). Do aktivit implementace zařazujte přednostně ty aktivity, které není možné realizovat a financovat v rámci projektů zjednodušeného vykazování, tzv. šablon. Mělo by jít o aktivity, které budou realizovány pro celé nebo pro velkou část území. Pamatujte na to, že vzájemná spolupráce malého počtu škol a školských zařízení je realizovatelná aktivitami v šablonách.

Doporučujeme žadatelům nejprve velmi pečlivě naplánovat lidské zdroje a výdaje, které budou nutné k zabezpečení povinných aktivit výzvy. Tyto aktivity jsou podrobně popsány v Pravidlech pro žadatele a příjemce – specifická část (SPpŽP) a je v nich vždy stanoveno určité minimum, které musí projekt naplnit (např. minimální počet jednání PS, minimální počet aktivit pro ŘV MAP apod.). Teprve poté je možné určit podíl rozpočtu pro jednotlivé aktivity včetně aktivit implementace.

Cílem realizace aktivit implementace není podpořit vybavenost škol a dalších subjektů pomůckami a vybavením. Tyto potřeby mohou dané subjekty saturovat jednak z projektů šablon a jednak v rámci projektů realizovaných v IROP21+ a dalších dotačních titulů, nebo finančními prostředky od zřizovatelů (infrastruktura, investice). Žadatel/příjemce může zapojeným školám poskytovat bez problémů spotřební materiál. Co se týká pomůcek a dalšího vybavení, které vstupují do inventarizace, bez problémů lze takové vybavení nakupovat v rámci partnerství s finančním příspěvkem (daná škola je partnerem s finančním příspěvkem v projektu). Partner s finančním příspěvkem se ovšem podílí na administraci projektu, zpracovávání ZoR a veškerých podkladů k ZoR. Druhou možností pro zapojené školy je pak poskytnutí pomůcek a vybavení formou zápůjčky (zápůjční smlouva), v tom případě jsou dané pomůcky a vybavení majetkem příjemce. Nevýhodou tohoto postupu je ovšem zvýšená administrativní náročnost a fakt, že pomůcky a vybavení musí zůstat v majetku příjemce, který za ně zodpovídá. V případě dlouhodobých výpůjček dlouhodobého majetku musí příjemce získat předchozí písemný souhlas ŘO s výpůjčkou. Převod dlouhodobého majetku zapojeným školám a dalším subjektům, které by nebyly partnery s finančním příspěvkem v projektu, je možný pouze po předchozím písemném souhlasu ŘO (viz článek Péče o majetek v právním aktu o poskytnutí podpory) a za podmínek stanovených v Metodice pro nakládání s majetkem spolufinancovaným z OP JAK, dostupné na <https://opjak.cz/dokumenty/b-nakladani-s-majetkem/>.

Tento postup není tedy vhodný pro plošné vybavování zapojených škol a dalších subjektů.

Žadatel/příjemce musí také v této souvislosti zvážit rizika spojená s realizací veřejných zakázek, zvláště nutnost sčítat související předmět plnění v tzv. časové souvislosti, tedy nákupy souvisejícího předmětu plnění, plánované na celou dobu realizace projektu.

Důležité: výdaje z projektu musí vždy souviset s aktivitami, realizovanými v rámci projektu!

Při zvažování, které aktivity spolupráce zařadíte do implementace, je nutné zohlednit, co se v dané oblasti / na území (nebo na území kraje, pokud to může MAP využít) již realizuje, z tohoto pohledu je tedy důležitá spolupráce s projekty IDZ/krajem.

Některé aktivity je možné zařadit do více oblastí, které jsou podporovány v rámci aktivity 4 Implementace akčních plánů. Je vždy na zvážení žadatele, popř. aktérů v území, do které oblasti budou začleněny aktivity projektu (např. dle konkrétního zaměření).

Typy akcí, které je možné v této aktivitě realizovat:

- Střednědobé a dlouhodobé společné aktivity pro vzdělávání nebo lepší koordinaci práce ředitelů a zřizovatelů, které podporují pedagogické vedení škol. Cílem je podpora budování kapacit pro pedagogický leadership, koncepční rozvoj škol a spolupráce základních a mateřských škol s rodiči, zřizovateli a ostatními organizacemi ve vzdělávání.
- Vzdělávání účastníků v území MAP (pedagogických i nepedagogických pracovníků škol, pracovníků mimoškolního vzdělávání, veřejnosti) s cílem překonávat předsudky a vytvářet bezpečné a akceptující prostředí ve škole pro všechny děti bez rozdílu.
- Společenství praxe – koncepční spolupráce při zkoumání a rozvíjení kvality výuky cestou utváření a sdílení didaktických poznatků v učitelské profesi² v tzv. společenstvích praxe. Jde o přístup, ve kterém se rozvíjí spolupráce mezi učiteli z praxe, akademickými pracovníky, případně i pracovníky neformálního a zájmového vzdělávání, studenty a žáky, přičemž každý ze zapojených se učí a rozvíjí díky reflexi své práce a spolupráci s ostatními.
- Práce profesních společenství – na území MAP se mohou setkávat např. učitelé konkrétních vzdělávacích oblastí z jednotlivých škol nebo se scházejí ředitelé či např. vychovatelky školních družin a zaměřují se na zvyšování kolektivní schopnosti zlepšovat výsledky dětí a žáků, zároveň snižovat nerovnosti a podporovat ohrožené žáky
- Praktická příprava budoucích pedagogických pracovníků nejen přímo ve školách, ale i v dalších organizacích, které pracují s žáky s potřebou podpůrných opatření.
- Motivace a inspirace místních nejlepších učitelů, aby se stali mentory pro ostatní školy a mohli poskytovat i podporu ostatním učitelům ve své škole.
- Proškolení mentorů a lektorů pro pomoc při zavádění efektivních přístupů do školy, pro skupiny žáků nebo individuální rozvoj dětí, při koordinaci práce ve třídě a při individuální podpoře učitelů.
- Aktivity pro společné vzdělávání pedagogických pracovníků škol a pracovníků školských poradenských zařízení (ŠPZ) v oblastech zaměřených na porozumění podpůrným opatřením a jejich zavádění do praxe.

Ad povinnost, stanovená v SPPŽP, že příjemce:

- a) zajistí, že minimálně 3 vzdělávací aktivity/akce během 12 po sobě jdoucích měsíců (počítáno od zahájení fyzické realizace projektu; pouze v případě kratšího období je pak poměrně krácen počet na nejméně jedno za tři po sobě jdoucí měsíce) pro cílovou skupinu dětí, žáci ZŠ, nebo děti a žáci z marginalizovaných skupin jako jsou například Romové, nebo děti, žáci a studenti ze sociálně znevýhodněného prostředí, či ohrožení školním neúspěchem budou realizovány moderní didaktickou formou s využitím vzdělávacích zdrojů vytvořených v OP VVV/OP JAK;
- b) zajistí, že minimálně 3 vzdělávací aktivity/akce během 12 po sobě jdoucích měsíců (počítáno od zahájení fyzické realizace projektu; pouze v případě kratšího období je pak poměrně krácen

² www.ped.muni.cz/didacticaviva/data_pdf/rozvijejicishopitace_janik.pdf

počet na nejméně jedno za tři po sobě jdoucí měsíce) pro pracovníky ve vzdělávání budou realizovány moderní didaktickou formou.

Cílem zařazení této povinnosti je:

- vytvoření podmínek pro to, aby na teoretické vědomosti pedagogů mohly navázat praktické zážitkové zkušenosti a systematická podpora při zavedení těchto metod přímo ve školách,
- praktická podpora pedagogů školy či škol při implementaci inovovaného kurikula a práci s existujícími či nově vytvořenými vzdělávacími zdroji vytvořenými v rámci OP VVV/OP JAK, případně posouzenými v IPs Kurikulum,
- zvýšení podílu škol, v nichž se v praxi využívají inovativní metody a v nichž došlo k inovaci kurikula v oblasti dosahování dovednostních cílů.

Smyslem je reálná podpora škol ve využívání zážitkové pedagogiky, dramatické výchovy, badatelské výuky, spolupráce škol s institucemi neformálního vzdělávání, projektové výuky a dalších aktivizačních metod. Podpora škol je dále zaměřena na implementaci výstupů systémových projektů realizovaných v OP VVV, vzájemnou spolupráci škol, koordinaci zapojených škol s metodickými kabinetem v IPs Kurikulum, vytvoření předpokladů pro efektivní spolupráci škol, pedagogických fakult a dalších aktérů ve vzdělávání – oborový mentoring, výměnu dobrých zkušeností a sdílení dobré praxe mezi školami.

Zavádění materiálů vytvořených v OP VVV/OP JAK, nebo systemizovaných v IPs Podpora kurikulární práce škol může být podpořeno například prostřednictvím některé z níže uvedených činností:

- praktické workshopy pro pedagogy a studenty zaměřené tematicky nebo metodologicky (cíle, možnosti využití inovativních metod a forem, souvislost s inovovaným kurikulem atd.),
- praktická realizace inovativních metod a forem zaměřených na aktivizující formy vzdělávání pro pedagogy – exkurze, výjezdy, společné vícedenní workshopy, letní školy, výměnné stáže, stáže v institucích neformálního vzdělávání atd., následná reflexe a rozbor,
- praktickou realizaci inovativních metod a forem pro děti, žáky a studenty zaměřenou na zážitkovou pedagogiku – smyslem je praktické získání zkušeností pedagogů s organizací zážitkové pedagogiky, dojde s podporou příjemce k navázání spolupráce s institucemi neformálního vzdělávání.

Metody a formy, na jejichž zavádění bude aktivita zaměřena, jsou např. tyto:

- zážitková pedagogika,
- divadlo hrané dětmi/žáky, hrané učitelkou jako nástroj osobnostně sociálního rozvoje a metoda vzdělávání,
- hra jako základní metoda implementace osobnostně orientovaného modelu v kontextu 21. století,
- projektová výuka,
- týmová spolupráce dětí a žáků,
- badatelská výuka,
- problémové učení,
- podpora kritického myšlení,
- rozvoj kreativity dětí a žáků,
- schopnost prezentace práce své, práce svého týmu a sebeprezentace,
- orální historie a další metody výuky moderních dějin,
- vrstevnické vzdělávání a Peer Instruction metoda,
- škola jako součást sociálního a občanského prostoru, prostor pro komunikaci a sebeprezentaci,
- individualizace vzdělávání, práce s dětmi/žáky nadanými a mimořádně nadanými;
- vzdělávání venku,
- ostatní aktivizující metody vzdělávání.

A) Oblasti pro uplatňování moderních didaktických forem vedoucí k rozvoji klíčových kompetencí

- podpora čtenářské gramotnosti ve školách – využívání a vybavení školních knihoven, čtenářských koutků, akcí na podporu čtenářství, např. zapojení škol do projektu Čtení pomáhá,
- realizace aktivit školských zařízení a mimoškolních vzdělávacích a kulturních center, která poskytují programy rozvíjející porozumění mluvenému a psanému textu, čtení s nečtenáři, rozvíjení logického a matematického myšlení – např. formou přednášek, interaktivních výukových programů, workshopů a praktických cvičení včetně ukázek aplikace těchto dovedností v různých oborech podle zaměření příslušného centra, aktivity pro školy napříč územím,
- spolupráce škol napříč územím při zařazování čtenářské nebo matematické gramotnosti do jiných předmětů a vliv na zlepšování výsledků žáků, nebo spolupráce škol při plánování výuky, vyhodnocování a hodnocení pokroku žáků ve čtenářské a matematické gramotnosti; sdílení zkušeností škol využitím nových strategií plánování výuky a posilování vnitřní motivace učitelů, zároveň kombinováno s používáním vhodných pomůcek pro podporu čtenářství a psaní a rozvoje matematické gramotnosti u dětí a žáků apod. Sdílení zkušeností škol pro využívání digitálních technologií při rozvoji matematické a čtenářské gramotnosti,
- aktivity vzájemné spolupráce škol, zapojení dalších vzdělávacích zařízení, napříč územím, které umožní vedení škol, učitelům na 1. stupni ZŠ a ostatním vzdělavatelům a rodičům umožní vzájemnou výměnu informací o nových metodách podpory matematické gramotnosti, jako je vyučování orientované na tvorbu schémat (známé jako matematika prof. Hejného), nebo o metodách a přístupech zapojujících rodiče v roli externích expertů do výuky nebo o využívání digitálních technologií ve vzdělávání (Khanova akademie),
- vzájemná spolupráce škol napříč územím pro rozvoj a hodnocení prvopočátečního čtení i psaní; mohou být realizovány aktivity i se zapojením dalších vzdělávacích zařízení, které vedení škol, učitelům na 1. stupni ZŠ a ostatním vzdělavatelům a rodičům umožní vzájemnou výměnu informací o nových metodách podpory čtenářské gramotnosti, jako je splyvavé čtení a metodách a přístupech, zapojujících rodiče a například místní knihovny. Mohou být realizovány také aktivity knihoven a škol podporující zapojení rodičů do čtení doma nebo zapojení knihoven jako místa pro mimoškolní domácí přípravu. Knihovny mohou pomáhat školám ve výběru a doporučení knih pro různé věkové skupiny nebo pořádat setkávání k zajímavým knihám. Vzdělávací a kulturní centra mohou pořádat diskuze s autory nebo zajímavými lidmi.
- Spolupráce škol nebo částí škol napříč územím při zajišťování kontinuity v rozvoji čtenářské a matematické gramotnosti žáků a prostupnosti vzdělávacích stupňů od MŠ přes 1. stupeň až ke 2. stupni ZŠ,
- zavádění didaktických metod a programů ke zvýšení funkční gramotnosti v ZŠ (čtenářská, matematická, jazyková, finanční, digitální gramotnost) a čtenářské, matematické a digitální pregramotnosti v MŠ,
- podpora konkrétních programů a akcí na podporu čtenářské pregramotnosti a čtenářské gramotnosti ve spolupráci s knihovnami v místě,
- podpora konkrétních programů a akcí na podporu matematické a finanční gramotnosti (dokladování – Zpráva o realizaci programu, popis činnosti v příslušných ZoR projektu),
- podpora konkrétních programů a akcí na podporu kulturní a sociální gramotnosti,
- podpora konkrétních programů a akcí na podporu digitální gramotnosti a bezpečnosti na internetu, prevenci závislosti na sociálních sítích apod.,
- zavádění volnočasových aktivit zaměřených na rozvoj funkční gramotnosti s důrazem na síťování,
- podpora zájmového/neformálního vzdělávání pro děti a žáky (mládež) v realizaci aktivit směřujících k rozvoji v dílčích oblastech gramotností,
- projektové aktivity zaměřené na rozvoj finanční gramotnosti,
- zavádění jazykové propedeutiky do MŠ,

- zavádění metod a forem výchovně vzdělávacího procesu vedoucích k rozvoji kompetencí dětí a žáků pro aktivní používání cizího jazyka – např. krátkodobé/sdílené zapojení rodilého mluvčího formou tandemové výuky (nebude podporováno individuální zapojení rodilého mluvčího do výuky bez zapojení pedagoga školy), podpora spolupráce se školami v partnerských obcích, podpora činnosti sdíleného koordinátora podpory výuky cizích jazyků apod.
- realizace metod a forem výchovně vzdělávacího procesu, které rozvíjejí občanské a sociální kompetence, např. žákovské projekty včetně podpory učitelů, kteří je vedou, školní parlamenty, exkurze do Parlamentu a Senátu ČR,
- podpora rozvoje potenciálu dětí a žáků mimo školní vyučování, např. rozvoj základních gramotností prostřednictvím neformálního vzdělávání (tematicky zaměřené kroužky, kluby, kurzy, letní školy apod.) a vyhodnocování jejich přínosů
- aktivity zaměřené na předávání zkušeností s rozvíjením základních gramotností mezi školami a mimoškolními vzdělávacími institucemi napříč územím,
- využití mentorů a koučů z mimoškolních vzdělávacích institucí ve školách či využití učitelů jako mentorů a koučů pro mimoškolní vzdělávání napříč územím,

B) Rovné příležitosti ve vzdělávání

Propojování sociální práce a práce s mládeží

Jde o aktivity vedoucí k vzájemnému poznávání výzev a potřeb v oblasti sociální práce a práce s dětmi a mládeží. Cílem těchto aktivit je rozvinout nebo prohloubit spolupráci v obou oblastech na území MAP za spolupráce škol, školských zařízení, neziskového sektoru, sociálních služeb a dalších relevantních partnerů. Vhodnými způsoby jsou například stáže, vzájemná školení, výměna příkladů dobré praxe, mentoring.

Vzájemná školení

Vzájemná školení (nejedná se o akreditovaná školení DVPP) pedagogických pracovníků, pracovníků působících v neformálním vzdělávání a sociálních pracovníků, případně zaměstnanců veřejné správy, působících ve vzdělávací politice a zřizovatelů škol, mají sloužit zejména k poznání dané problematiky a související legislativy a vymezení si oblastí působnosti a pravomocí v souladu s platnou legislativou, aby se činnosti pracovníků vzájemně doplňovaly a vedly k lepší spolupráci. Realizovány mohou být také vzdělávací programy zájmového a neformálního vzdělávání pro děti a mládež využívající NZDM (nízkoprahová zařízení pro děti a mládež) a SAS (sociálně aktivizační služba).

Organizace společných setkávání

Pro zlepšení komunikace a spolupráce je vhodné zřídit platformu, která by umožňovala výměnu zkušeností mezi zástupci subjektů, jež jsou do této aktivity zapojeny. Dále by platforma sloužila k prezentování příkladů dobré praxe či ke konzultacím realizace vhodných vzdělávacích programů. Setkání by se měla odehrávat minimálně dvakrát za pololetí. Pokud nebylo dané téma v rámci území dosud systematicky řešeno, je vhodné pozvat na setkání i zkušené pracovníky, kteří se jím zabývají.

Mentoring

Další možností, jak zlepšovat a prohlubovat kompetence pedagogických pracovníků je zapojení mentora, který by účastníkům pomáhal rozvíjet kompetence při práci se žáky ohroženými školním neúspěchem nebo sociálním vyloučením. Účastník spolupracuje s mentorem na dosažení vytyčených cílů a zlepšení svých kompetencí. Mentorem by měl být pedagog nebo pracovník či dobrovolník z oblasti neformálního vzdělávání, který má zkušenosti s prací s cílovou skupinou, nebo sociální pracovník působící v sociálních službách pro mládež (NZDM).

Vhodným nástrojem pro řešení uvedené problematiky jsou také společně pořádané volnočasové vzdělávací aktivity. Může se jednat např. o společné aktivity SVČ a NZDM/SAS, jednorázové či kontinuální, kde se budou setkávat cílové skupiny. Aktivity mohou sloužit jako podpora prevence sociálního vyloučení. Zároveň přispějí k získávání či prohlubování kompetencí pedagogických

pracovníků, pracovníků a dobrovolných pracovníků působících v neformálním vzdělávání, kteří pracují s cílovou skupinou dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem nebo sociálním vyloučením.

Doporučení:

Uvedené aktivity doporučujeme kombinovat se šablonami, které společné aktivity doplní aktivitami jednotlivých škol a školských zařízení. Kombinace obou forem podpory zvýší efektivnost při řešení problematiky v daném území.

Příklady realizace aktivit pro rovné příležitosti:

- Spolupráce zástupců škol, ostatních vzdělávacích, sociálních nebo i zdravotních služeb (pediatři) a rodičů napříč územím při koordinaci konkrétních aktivit a řešení společných konkrétních situací u dětí ohrožených sociálním nebo jiným znevýhodněním:
 - ve včasné péči, předškolní přípravě,
 - v přípravě na vzdělávání v běžné základní škole,
 - v podpoře při přechodu na základní školu, nebo při školní docházce,
 - spolupráce s rodinou a komunitou,
 - zajišťování prevence předčasných odchodů ze vzdělávání,
 - v zajišťování dostupnosti mimoškolních aktivit.
- konkrétní vzdělávací aktivity pro aktéry v území k překonávání předsudků a k předcházení projevům diskriminace. Skupiny, kterým nejvíce hrozí diskriminace a sociální vyloučení, jsou příslušníci etnických menšin včetně Romů a dětí cizinců a osoby se zdravotním postižením a znevýhodněním,
- koordinace aktivit péče o děti a přípravy na vzdělávání v běžné mateřské škole u dětí se SVP napříč územím. Například začleňování dětí ohrožených sociálním nebo jiným znevýhodněním do předškolního vzdělávání v mateřské škole (s ohledem na povinný ročník předškolního vzdělávání) nebo začleňování při přípravě na předškolní vzdělávání v nízkoprahových (neformálních) zařízeních. Jedná se o aktivity, které by měly usnadnit přechod dětí do předškolního vzdělávání a při přípravě na vzdělávání v běžné základní škole a následný přechod z předškolního do základního vzdělávání,
- podpora žáků s potřebou podpůrných opatření ve spolupráci mezi školami, poradenskými zařízeními, sociálními a zdravotními službami nebo s mimoškolním vzděláváním napříč územím,
- podpora nadaných žáků ve spolupráci mezi školami, poradenskými zařízeními, talent centry nebo s mimoškolním vzděláváním napříč územím,
- aktivity vedoucí k usnadnění spolupráce školy a rodičů s poradenskými zařízeními,
- informační setkání a osvětové aktivity na podporu inkluzivního vzdělávání – velkou překážkou inkluzivního vzdělávání bývá neporozumění z řad veřejnosti, cílem této aktivity je osvěta v oblasti inkluze, např. prezentace příkladů dobré praxe, pořádání seminářů, přednášek pro rodiče apod.,
- efektivní spolupráce všech aktérů ve vzdělávání v území včetně OSPOD k prevenci vzniku sociálně patologických jevů,
- realizace vzdělávacích programů zájmového a neformálního vzdělávání pro děti a mládež využívajících NZDM a SAS,
- zavádění metod a forem práce do výchovně vzdělávacího procesu vedoucí k podpoře žáků ohrožených školním neúspěchem a podpoře jejich rodičů,
- podpora akcí a metod výchovně vzdělávacího procesu zaměřených na zavádění konkrétních proinkluzivních opatření do života škol včetně pořízení pomůcek pro žáky se SVP, pokud nejsou podpůrnými opatřeními,
- podpora metod a forem výchovně vzdělávacího procesu pro zkvalitnění vzdělávání dětí cizinců a dětí a žáků mimořádně nadaných,

- formy kolegiální podpory a sdílení zkušeností při práci s plány pedagogické podpory, individuálními vzdělávacími plány dětí a žáků a aplikaci jednotlivých podpůrných opatření při výchově a ve výuce, při zavádění prvků formativního hodnocení atp.

Otevřená škola

Co je to otevřená škola?

- Je místem pro děti rodičů, pro které je důležité to, co děti v čase mimo rodinu prožívají. Komunitním prostorem, přátelským místem, kam děti chodí s radostí, prostředím, které samy utvářejí a cítí se být jeho součástí. Zároveň i prostorem pro rodiče, kteří chtějí nést zodpovědnost za vzdělávání svých dětí a za prostředí, ve kterém se odehrává. Pravidelnou vzájemnou a smysluplnou komunikací mezi rodiči a školou vytváří pozitivní vztahy (otevřený dialog žák – učitel – rodič). Škola pravidelně informuje o své výchovné činnosti.
- Učitelé rozvíjejí kompetence žáků důležité pro život.
- Učitelé pracují jako tým.
- Důležitá rozhodnutí vedení školy konzultuje s učiteli, zástupci žáků a širší veřejností.
- Škola je otevřená a připravená ke změnám.

Možné aktivity v MAP

Výměna zkušeností mezi školami v území se zapojováním rodičů do života školy, se způsoby informování rodičů o škole, o roli rodičů ve škole. V návaznosti na tuto aktivitu pak aktivita napomáhající školám zvýšit a zkvalitnit informovanost veřejnosti (především rodičů) o škole – pomoc s rozvojem nebo úpravou webových stránek škol.

Setkávání zástupců škol se zřizovateli – témata: podpora škol ze strany zřizovatelů – jakou podporu školy potřebují, jak komunikovat, co by mělo zřizovatele zajímat nad rámec povinností daných legislativou, vzájemná spolupráce zřizovatelů.

Spolupráce školských rad jednotlivých škol – vzájemné setkávání, výměna zkušeností, činnosti školské rady a jejich uchopení (formální orgán nebo skutečně důležitá součást života školy?), příklady dobré praxe, výhody a nevýhody.

C) Pedagogické a didaktické kompetence pracovníků ve vzdělávání a podpora managementu třídních kolektivů

- aktivity zaměřené na spolupráci a síťování vedoucích pedagogických pracovníků MŠ s cílem výměny zkušeností v oblasti řízení pedagogického procesu, spolupráce s vedením ZŠ, přechodu dětí na ZŠ a zavádění nových forem práce do prostředí MŠ,
- aktivity zaměřené na spolupráci a síťování vedoucích pedagogických pracovníků ZŠ s cílem výměny zkušeností v oblasti řízení pedagogického procesu, vzájemné spolupráce a výměny zkušeností, zavádění nových forem práce do prostředí ZŠ,
- aktivity zaměřené na klima školy, kulturu školy, školy jako podnětného prostředí, učení žáků, schopnosti umět se učit a přebírat odpovědnost za vlastní vzdělávání,
- aktivity pro vedoucí pedagogické pracovníky v oblasti kompetencí pro efektivní komunikaci s rodiči, zvyšování právního povědomí pedagogů, podpora vzájemné výměny zkušeností vedoucích pedagogických pracovníků,
- vytvoření a činnost metodických klubů pracovníků ve vzdělávání pro sdílení a vzájemnou výměnu zkušeností v území a sdílení zkušeností mezi pedagogy různých školských zařízení,
- aktivity na zavádění prvků prožitkových, kooperačních a situačních didaktických metod do předškolního vzdělávání,
- aktivity a akce, které jsou zaměřeny na cílenou podporu MŠ a jejich pedagogů, pokud jsou součástí sloučené školy nebo organizace,

- programy na posílení komunikačních kompetencí učitelů, a to včetně výměny zkušeností a navázání spolupráce,
- zajištění profesního rozvoje pro pedagogy s cílem zvýšit jejich znalosti a dovednosti pro spolupráci s rodinou a členy komunity.

D) Rozvoj podnikavosti, iniciativy a kreativity dětí a žáků

- spolupráce s klíčovými partnery v regionu, síťování a spolupráce aktérů v území při realizaci aktivit podporujících tvořivost, podnikavost, iniciativu dětí a žáků, vyhledávání a šíření příkladů dobré praxe,
- zapojení a spolupráce ÚP, HK a zájmových a neformálních subjektů při realizaci aktivit podporujících tvořivost, podnikavost a iniciativu dětí a žáků,
- vzdělávací programy pro děti a žáky zaměřené na rozvoj tvořivosti, kreativity, podnikavosti, iniciativy a samostatnosti dětí a žáků,
- aktivity zaměřené na podporu iniciativy žáků zaměřené na zlepšení kompetencí potřebných pro občanskou angažovanost, žákovské parlamenty apod.,
- podpora práce s nadanými žáky, rozvoj spolupráce škol a organizací neformálního vzdělávání,
- projektový kroužek, náplní činnosti je např. zpracování a realizace žákovského školního projektu – např. projekt důsledného třídění všech druhů odpadů ve škole nebo projekt zaměřený na zvyšování finanční gramotnosti atd. zejména s vazbou na region,
- programy typu minifirma pro žáky, žákovský projekt zaměřený na mezigenerační solidaritu, žákovský projekt pro území zaměřený na dobrovolnictví apod.,
- programy neformálního/zájmového vzdělávání rozšiřující nabídku vzdělávání pro rozvoj kreativity dětí a žáků v oblasti vědy, technologií, digitálních kompetencí apod.,
- programy neformálního/zájmového vzdělávání rozšiřující nabídku vzdělávání pro rozvoj kreativity dětí a žáků v sociální oblasti, v oblasti kultury, ochrany přírody a udržitelného rozvoje,
- projektové dílny, kreativní dílny a workshopy pro pedagogy k výukovým metodám a formám podporujícím kreativitu, podnikavost a samostatnost, a to včetně mezioborových souvislostí a výuky na praktických příkladech.

E) Rozvoje kompetencí dětí a žáků v polytechnickém vzdělávání, oblast EVVO a VUR

Doporučujeme zapojit do těchto aktivit především školy, které se nebudou účastnit obdobných aktivit v krajských projektech výzvy APU – IDZ. S pedagogickými pracovníky škol, kteří jsou zapojeni do daného tématu v projektech IDZ, je možné spolupracovat při výměně zkušeností a předávání příkladů dobré praxe.

Metodická podpora pedagogů ve využívání netradičních výukových pomůcek a vybavení v rámci polytechnického vzdělávání v různých předmětech. Příjemce může takové pomůcky zakoupit a v průběhu projektu je zapůjčovat do škol tak, aby si pedagogové jejich využití mohli vyzkoušet v rámci výuky. Následně si školy takové pomůcky mohou zakoupit v rámci šablony (při výběru odpovídajících šablon).

- rozvíjení spolupráce ZŠ a MŠ v podpoře a rozvoji polytechnického vzdělávání,
- zavádění a realizace metod a forem výchovně vzdělávacího procesu zaměřených na podporu zvyšování motivace žáků pro studium technických a přírodovědných oborů, rozvoje manuální zručnosti, budování pracovních návyků a dalších témat souvisejících se vzdělávací oblastí Člověk a svět práce,
- rozvíjení otevřenosti žáka k vědeckým objevům, stimulace zájmu o vědu, rozvíjení zvědavosti a smyslu pro zodpovědnost žáků,
- sdílení dílen, laboratoří a odborných pracoven, kde je možné realizovat pravidelnou výuku žáků ZŠ,
- využívání odborných učeben SŠ a prostor domů dětí a mládeže pro volnočasové aktivity a zájmové vzdělávání žáků ZŠ s technickým zaměřením a se zaměřením na řemesla,

- spolupráce s VŠ v oblasti motivace ke vzdělání prostřednictvím exkurzí do vysokoškolského prostředí, podpora dětských univerzit pro nadané žáky,
- projektové dny ve spolupráci s VŠ – využití kapacit VŠ žáky ZŠ, např. přírodovědné laboratoře,
- motivační a dovednostní workshopy – exkurze žáků a učitelů do firem a technologických center,
- exkurze žáků ZŠ na přírodovědná a technická pracoviště a do center vědy a výzkumu, center podporujících popularizaci vědy a vědeckých a technických provozů s návazností na ŠVP,
- spolupráce pedagogů MŠ, ZŠ formou odborných a motivačních workshopů, odborných garancí a konzultací a dalších akcí zaměřených na polytechnické vzdělávání,
- spolupráce pedagogů a žáků ZŠ a firem/neziskových organizací v rámci zapojení do školní/mimoškolní činnosti,
- podpora budování vztahu k přírodě, a to včetně výjezdů a exkurzí,
- aktivity zaměřené na efektivnější využívání školních zahrad a dvorů včetně jejich zpřístupňování,
- spolupráce subjektů zájmového a neformálního vzdělávání v oblasti polytechniky včetně metodické podpory,
- spolupráce subjektů formálního a neformálního vzdělávání pro vytvoření podmínek pro práci s žáky mimořádně nadanými v oblasti polytechnického vzdělávání,
- využívání polytechnických, elektronických a dalších druhů stavebnic ve výuce a zájmovém vzdělávání,
- podpora manuální zručnosti a zatraktivnění řemesel v neformálním vzdělávání,
- podpora kempů/táborů, příměstských táborů tematicky zaměřených na rozvoj manuální zručnosti, polytechniku, řemesla, péči o krajinu a farmářství,
- podpora zájmového/neformálního vzdělávání pro děti a žáky v oblasti polytechnického vzdělávání, EVVO, přírodních věd a řemeslných kompetencí,
- podpora opakujících se akcí a programů EVVO.

F) Rozvoj vztahu k místu (regionální identita), kde děti a žáci žijí, mezigenerační soužití, rozvoj kulturního povědomí a vyjádření dětí a žáků

Může být propojeno s tématem Otevřená škola, se kterým bezprostředně souvisí.

Metodická podpora pedagogů zaměřená na to, jak zapojit regionální témata (regionální tradice, památky, přírodní památky, regionální zemědělské produkty, regionální historie apod.) do vzdělávání v různých předmětech. Součástí mohou být výlety žáků zaměřené tímto směrem. Součástí aktivity může být také tvorba a vydání regionální učebnice a metodická podpora pedagogů v jejím využívání ve výuce, a to za podmínky, že taková učebnice není v regionu k dispozici nebo její vydání před mnoha lety již neodpovídá současným požadavkům na výuku nebo aktuálním informacím a poznatkům. Do tématu lze zapojit ve spolupráci i ZUŠ – seznamování s regionálními lidovými tradicemi, zvyky a obyčejí.

- spolupráce škol v území, MŠ, ZŠ, spolupráce se SŠ, se SVČ, s firmami i NNO v území,
- spolupráce s knihovnami – jako kulturními a vzdělávacími centry v území, společně realizované aktivity zaměřené na regionální identitu,
- podpora zavádění a kvalitního vedení místně zakotveného učení – zavádění místně zakotveného učení do ŠVP, propojení školy a neformálního vzdělávání s obecní komunitou – učení se na reálných problémech komunity,
- aktivity zaměřené na rozvoj kulturního povědomí a vyjádření dětí a žáků, na vazbu na regionální témata, vztah k místu, regionální identitu, sounáležitost s místem, aktivity směřující k tomu, aby se žáci vraceli do míst, kde vyrostli, a nedocházelo k vylidňování např. pohraničních regionů, včetně společné tvorby učebnic s regionálními tématy,
- aktivity a programy zaměřené na propojování vzdělávací oblasti Člověk a umění s dalšími oblastmi vzdělávání – např. hudba a matematika, mezipředmětové vztahy, exkurze,
- programy zaměřené na podporu regionální kulturního povědomí, regionálních tradic apod., a to včetně pořízení pomůcek pro realizaci prožitkového učení, dramatického vzdělávání apod., pomůcek pro realizaci hudebních a výtvarných aktivit s vazbou k území,

- podpora aktivit komunitního vzdělávání,
- programy neformálního a zájmového vzdělávání zaměřené na mezigenerační vzdělávání, mezigenerační dialog a zvýšení úcty a pochopení ke starším lidem,
- zavádění metod a forem výchovně vzdělávacího procesu zaměřených na podporu zájmového/neformálního vzdělávání pro děti a žáky v oblasti regionální identity,
- aktivity zaměřené na smysluplné trávení volného času, prázdnin, zapojování a rozvoj spolupráce všech aktérů v území pro vzdělávání dětí a žáků s důrazem na síťování,
- akce a podpůrné aktivity pro rodiče dětí a žáků zaměřené na zvýšení informovanosti a zprostředkování odborné pomoci v oblasti logopedie, problémového chování, ADHD, šikany a individuálních potřeb dětí a žáků.

G) Wellbeing

Pod pojmem wellbeing chápeme stav, ve kterém můžeme v podporujícím a podnětném prostředí plně rozvíjet svůj fyzický, kognitivní, emocionální, sociální a duchovní potenciál a žít spolu s ostatními plnohodnotný a spokojený život.

Níže uvádíme doporučení MŠMT na zaměření aktivit (pro naplnění cílů Strategie 2030+):

Podpora rozvoje celoškolských přístupů v oblasti wellbeingu

Co je možné vnímat jako podporu celoškolských přístupů v oblasti wellbeingu, aktivity pro zajištění pocitu bezpečí, ocenění a respektu ve škole; pozitivní sebehodnocení, sebereflexe a pocit samostatnosti; posilování pozitivních a podpůrných vztahů s vrstevníky; pocit sounáležitosti se třídou a školou; aktivní a smysluplné zapojení do vzdělávacích a komunitních / společenských aktivit; pocit spokojenosti se svým životem ve škole.

Aktivity v této oblasti by se měly zaměřit na rozvoj přístupu školy jako instituce k řešení oblasti duševního zdraví. Ta má několik vrstev.

- Třída – co se děje ve třídě, jaká je nálada v kolektivu, jaké vztahy mají žáci mezi sebou a s pedagogy. Jaké vyučovací metody jsou voleny, jak se pracuje s chybou? Jak pedagogové monitorují situaci ve třídě?
- Škola – školní klima, bezpečné prostředí, zapojení žáků a studentů, zapojení rodičů, wellbeing pedagogických i nepedagogických pracovníků.
- Průřezová vrstva – cílené intervence, partnerství s profesionály, neziskovými organizacemi, stakeholdery, partnerství s lokální komunitou.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Vzdělávání, které je možné financovat z OP JAK, by se mělo zaměřit na rozvoj kompetencí pedagogů, které budou mít pozitivní vliv na zlepšení wellbeingu žáků i jich samotných. Týkat se může například:

- jak téma wellbeingu začleňovat do kurikula, průřezově do všech hodin,
- diagnostika ohroženého dítěte (např. práce s KID), pedagogická diagnostika,
- práce s třídním klimatem, využívání třídnických hodin na podporu třídního klimatu,
- diferenciaci a individualizaci výuky,
- využívání formativního hodnocení,
- realizace diagnostiky učebních stylů, potřeb a preferencí žáků,
- podpora rozvoje komunikačních schopností dětí/žáků, schopností řešit konflikty,
- rozvoj emoční inteligence žáků,
- digitální wellbeing.

Rozvoj nespécifické primární prevence zaměřené na témata duševního zdraví

Primární prevence jako nástroj řešící témata rizikových forem chování může školní klima a wellbeing žáků značně ovlivnit. Možné je podporovat:

- Školní psychologie
 - environmentální psychologie,
 - práce s ohroženými dětmi,
 - **podpora rozvoje bezpečného prostředí ve škole.**
- Metodiky prevence
 - jak připravit minimální preventivní program, rozšiřování znalostí v oblasti témat zaměřených na wellbeing, příprava nespecifických preventivních programů zaměřených na podporu wellbeingu, zdravou komunikaci, prevenci šikany, aplikace a rozvoj nespecifických preventivních aktivit.

Škola může realizovat kvalitní preventivní programy v následujících oblastech:

- předcházení rizikovým formám chování, které negativně ovlivňují wellbeing žáků (šikana, práce se stresem a obtížnými životními situacemi, zdravý životní styl, rozvoj komunikačních dovedností, empatie, relaxační techniky),
- kompetence v oblasti digitálního wellbeingu (digitální gramotnost, informační a mediální gramotnost, kritické myšlení, péče o vlastní bezpečí a pohodu v kyberprostoru),
- nespecifické primární prevence.

Inspirace: Funkční preventivní systém boje se šikanou jako příklad Dr. Kolář (<http://sikana.org/>), projekt finské metodiky KiVa; a další celoškolské systémy PBIS aj.

Aktivity podporující rozvoj metakognice a schopnosti kritického myšlení

Za zásadní lze považovat schopnost žáků lépe rozumět vlastním mentálním procesům a stavům. To jim pomáhá jednak lépe chápat vlastní pokroky v učení, vlastní dosavadní mezery a lépe si tak rozvrhnout další postup v učení. Rozvinuté metakognitivní schopnosti pomáhají lépe chápat vlastní emoční stavy i emoční stavy lidí kolem, což napomáhá budování kvalitnějších mezilidských vztahů.

<https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=4047>

Schopnost kritického myšlení pak napomáhá analyzovat informace, odolávat mediálnímu tlaku, dezinformacím a lépe na široké spektrum informací reagovat. Zde může mediální vzdělávání přispět též k rozvoji uvědomělé konzumace informací, občanské angažovanosti a větší odolnosti vůči dezinformacím, které často cílí na vyvolání specifických emočních stavů.

Aktivity podporující rozvoj kreativity

Dalším ze způsobů, jak podpořit wellbeing, je zaměřit se na aktivity spojené s možností sebevyjádření, podporu kreativity, zapojení arteterapeutických postupů.

Podpora rozvoje pravidelných pohybových aktivit

Je potřeba porozumět vztahu mezi pohybovou aktivitou a wellbeingem a podpořit pohybové aktivity a pohybově aktivní přestávky v prostředí školy a jejím okolí, a to jak spontánní, tak řízenou, formou.

Cílem je zapojit všechny – realizovat ve škole takové pohybové aktivity, při nichž je maximalizace zapojení všech žáků. Škola aktivně tímto přístupem zvyšuje adherenci žáků k pohybové aktivitě a tím zvyšuje pohybovou gramotnost žáků. Lze připravit venkovní a vnitřní prostory školy pro snadnější sociální interakci mezi žáky, pohybové aktivity a relaxaci.

Příklady inspirativní praxe:

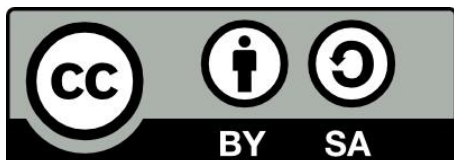
- Vybavení tříd např. antistresovými pomůckami podporujícími nerušivý pohyb žáků s pravidly jejich využívání (mačkácí míčky a další pomůcky do ruky, gumy na nohy židlí nebo do lavice – theraband, inteligentní plastelína aj.).
- Vytvoření vhodných prostor pro spontánní pohyb a volnou hru žáků uvnitř školy (herní koutky apod.), kam mohou být zařazovány i organizované pohybové aktivity vedené pedagogy. Využití

venkovních i vnitřních prostor např. workout hřiště – jednoduché tyče, písek, lavičky, které se dají rychle přeskládat do podoby branek, kladinek, opičích drah.

- Systematické zařazování krátkých pohybových přestávek a dechových cvičení ve výuce v pravidelném čase (např. na začátku každé druhé vyučovací hodiny); po náročném mentálním úkolu v řádu 2-3 minut.
- Vylepení plakátů představujících různé způsoby seberegulace a relaxace.
- Realizace výuky v bezpečném přírodním prostředí v blízkosti školy.

Nepodporované aktivity:

- Kurzy první pomoci a zdravotní péče³.

Toto dílo – Inspiromat 2 Příklady realizace aktivit MAP je licencováno pod licenci Creative Commons Uveďte původ-Zachovejte licenci 4.0.
Autorem je kolektiv autorů NPI ČR.
Licenční podmínky navštivte na adrese:
Creative Commons — Uveďte původ-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní — CC BY-SA 4.0

³ Zdravotnické znalosti pro pedagogy nespádají přímo pod aktivity wellbeing.